

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Tomáše Langáška, soudce Filipa Dienstbiera a soudkyně Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **V. C.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, sídlem Zborovská 11, Praha, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. prosince 2020 č. j. 073662/2020/KUSK-OLPPŘ/KLU, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 21. dubna 2022 č. j. 56 A 5/2021-45,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 21. dubna 2022 č. j. 56 A 5/2021-45 **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Městský úřad Příbram (dále jen „městský úřad“) rozhodnutím ze dne 20. února 2020 č. j. MeUPB 15965/2020/Špr uznal žalobce vinným ze spáchání přestupku dle § 125f odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), a uložil mu pokutu ve výši 1 500 Kč. Přestupku se žalobce dopustil tím, že jako provozovatel motorového vozidla s registrační značkou X v rozporu s § 10 odst. 3 zákona o silničním provozu nezajistil dodržování povinností řidiče a pravidel provozu na pozemních komunikacích při užití vozidla na pozemní komunikaci. Neztotožněný řidič uvedeného vozidla totiž dne 20. dubna 2019 překročil v Bohutíně na silnici I/18, směr Příbram, nejvyšší povolenou rychlost 50 km/h, neboť mu byla naměřena rychlost 60 km/h (po zohlednění odchylky 57 km/h). Žalovaný rozhodnutím označeným v návěti změnil rozhodnutí městského úřadu tak, že změnil odkazy na ustanovení právních předpisů.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce u Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“) žalobu, kterou krajský soud shledal jako důvodnou a rozsudkem uvedeným v návěti zrušil rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Podle krajského soudu městský úřad v průběhu správního řízení žalobce před vydáním rozhodnutí řádně nepoučil ve smyslu § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, o možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Žalobce sice byl v rámci předvolání k ústnímu jednání rozsáhle poučován, avšak poučení podle § 36 odst. 3 správního řádu absentovalo. Žalobce zároveň podle krajského soudu nebyl poučen ani při ústním jednání. Uvedené pochybení mohlo mít vliv na zákonnost rozhodnutí i přesto, že žalobce byl na ústním jednání seznámen se spisovým materiálem, který již nebyl dále doplňován, neboť na ústním jednání prostřednictvím svého zmocněnce uplatnil novou skutkovou argumentaci, a sice že řidič překročil rychlost v důsledku vyhýbání se vozidlu s právem přednostní jízdy. Žalobce nemohl tušit, jak městský úřad přistoupí k této argumentaci a zda nebude doplňovat podklady, a proto pro něj bylo jeho rozhodnutí překvapivé. Porušením § 36 odst. 3 přitom žalobce argumentoval už v odvolání, avšak žalovaný se tím vůbec nezabýval, čímž zatížil své rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti. Krajský soud dodal, že souhlasí s žalovaným, že ze spisového materiálu nijak nevyplývá, že by se žalobce skutečně vyhýbal vozidlu s právem přednostní jízdy, nicméně žalobce bude mít možnost svou argumentaci rozvést a podložit v dalším řízení.

II. Kasační stížnost a průběh řízení o ní

[3] Žalovaný (dále též „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Podle stěžovatele je kasační stížnost přijatelná, jelikož je potřeba, aby Nejvyšší správní soud vyložil, nakolik je správní orgán při přestupku provozovatele vozidla povinen šetřit skutkový stav přestupku řidiče. Podle § 125f odst. 2 písm. b) zákona o silničním provozu totiž postačuje, aby porušení povinností řidiče nebo pravidel provozu na pozemních komunikacích znaky přestupku pouze vykazovalo. Krajský soud v daném kontextu zcela pominul, že zákon o silničním provozu stanoví v případě přestupku provozovatele vozidla objektivní odpovědnost. Zároveň se krajský soud dle názoru stěžovatele odchýlil od konstantní judikatury ohledně poučování obviněného o právu na vyjádření k podkladům pro rozhodnutí. Městský úřad totiž žalobce celkem čtyřikrát předvolával k ústnímu jednání a vždy připojil poučení o právu podle § 36 odst. 3 správního řádu. Z protokolu o ústním jednání s podpisem žalobce plyne, že žalobce byl seznámen se všemi podklady pro vydání rozhodnutí a měl možnost se k nim vyjádřit. Stěžovatel tak dle svého názoru dostal svým povinnostem vyplývajícím z § 36 odst. 3 správního řádu, jelikož jeho postup odpovídal požadavkům judikatury. Dále stěžovatel poukázal na to, že zmocněnec žalobce uvedl při ústním jednání pouze to, co mu údajně sdělil nezjištěný řidič. Nešlo tedy o tvrzení žalobce ani jeho zástupce ani o novou skutkovou argumentaci, která by vyžadovala ověřování. Zároveň bez údajů o řidiči nebylo možné zprostředkované tvrzení o údajném vozidlu s právem přednosti v jízdě jakkoliv ověřit. Stěžovatel také namítal nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu, a to z toho důvodu, že se nezabýval výše uvedenými skutečnostmi. Na závěr stěžovatel uvedl, že požaduje náhradu nákladů řízení před krajským soudem.

[4] Žalobce se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil s rozsudkem krajského soudu, který dle jeho názoru dostatečně apeluje na správní orgán, že musí zjistit, zda k přestupku

pokračování

řidiče skutečně došlo. Podle žalobce přitom z judikatury plyne, že umožnit bezpečný a plynulý průjezd vozidlům s právem přednostní jízdy podle § 41 odst. 7 zákona o silničním provozu nemusí řidič pouze zastavením, nýbrž může zvolit vlastní postup v návaznosti na konkrétní situaci. Řidič zároveň nemá možnost ani povinnost zkoumat oprávněnost užití výstražného světelného a zvukového zařízení, proto je zapotřebí dané chování řidiče posuzovat jako krajní nouzi ve smyslu § 24 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“). Za takových okolností není podle žalobce jednání řidiče přestupkem, takže není možné shledat ani objektivní odpovědnost provozovatele vozidla. Zároveň pokud provozovatel vozidla nesdělí správnímu orgánu údaje o řidiči, měl by jej správní orgán dle žalobce vyzvat k podání vysvětlení dle § 137 správního řádu. Výklad zákona provedený městským úřadem je podle žalobce účelový, jeho cílem je vybrat finanční prostředky do obecní pokladny. Žalobce se též neztotožnil se závěrem, že bylo na něm, aby prokázal svá tvrzení o výskytu vozidla se zapnutým výstražným světelným a zvukovým zařízením.

[5] Nejvyšší správní soud zaslal vyjádření žalobce stěžovateli na vědomí.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[6] Kasační stížnost je důvodná.

[7] Rozsudek krajského soudu však není nepřezkoumatelný, jak namítá stěžovatel. Krajský soud totiž jasně a srozumitelně vysvětlil, proč zrušil stěžovatelovo rozhodnutí. Argumentační linie odůvodnění krajského soudu je zřejmá a poskytuje přezkoumatelnou oporu výroku jeho rozhodnutí.

[8] Krajský soud nicméně rozhodl v rozporu s obsahem správního spisu. Jednoznačně totiž konstatoval, že žalobce nebyl městským úřadem před vydáním rozhodnutí poučen ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu o svém právu vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, konkrétně že poučení nebylo obsaženo v předvolání k ústnímu jednání. Ze správního spisu je však zřejmé, že městský úřad na konci každého ze čtyř po sobě jdoucích předvolání v části obsahující poučení uvedl následující formulaci: „Správní orgán předpokládá, že v rámci nařízeného ústního jednání bude ukončeno dokazování a ve věci rozhodnuto. Před vydáním rozhodnutí, po skončení dokazování při ústním jednání, Vám bude dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí v souladu s ustanovením § 36 odst. 3 správního řádu.“ Z protokolu o ústním jednání je zároveň zjevné, že zmocněnec žalobce měl možnost se na jednání s úplným obsahem spisu seznámit, neboť po ústním jednání již žádné další podklady do spisu nepřibyly. Osm dnů po ústním jednání pak městský úřad vydal rozhodnutí o spáchání přestupku.

[9] K právu na seznámení se s podkladky pro vydání rozhodnutí přitom judikatura dovodila, že jeho účelem je „možnost účastníka seznámit se s obsahem správního spisu v době bezprostředně předcházející vydání rozhodnutí, tj. v době, kdy mezi seznámením se s podklady a vydáním rozhodnutí již není správní spis o další důkazní prostředky doplňován“ [rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. února 2010 č. j. 8 Afs 21/2009-243, č. 2073/2010 Sb. NSS; ke smyslu daného institutu srov. také rozsudky Nejvyššího správního soudu k § 33 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním

řízení (správní řád), ze dne 17. prosince 2003 č. j. 5 A 152/2002-41 nebo ze dne 15. prosince 2004 č. j. 7 As 40/2003-61, č. 958/2005 Sb. NSS]. Z citovaného rozsudku osmého senátu též plyne, že je nutné zkoumat, zda měl účastník řízení faktickou možnost se s úplným správním spisem seznámit. Dané závěry jsou v rozhodovací praxi Nejvyššího správního soudu pravidelně následovány – z recentních rozhodnutí viz např. rozsudky ze dne 9. července 2020 č. j. 10 As 424/2019-61 nebo ze dne 10. prosince 2021 č. j. 5 As 400/2020-49.

[10] V nyní projednávané věci městský úřad žalobce o právu podle § 36 odst. 3 správního řádu informoval v tom smyslu, že předpokládá kompletní podklady při ústním jednání, kdy také žalobce bude mít možnost se s nimi seznámit a vyjádřit se k nim. Ze správního spisu plyne, že procesní průběh věci s tímto poučením obsaženým v předvolání k ústnímu jednání zcela korespondoval, neboť po ústním jednání již žádné podklady doplňovány nebyly a městský úřad vydal po několika dnech rozhodnutí. Zmocněnec žalobce se na ústní jednání dostavil, s podkladovými dokumenty založenými ve správním spisu se seznámil a k věci se též vyjádřil. Po jeho vyjádření byly podle protokolu čteny listinné důkazy, na závěr zmocněnec žalobce nahlédl do celého spisu. Nejvyšší správní soud tudíž konstatuje, že v projednávané věci městský úřad neporušil právo žalobce podle § 36 odst. 3 správního řádu. Jelikož byl procesní postup městského úřadu bezvadný, jeví se jako dostatečné vypořádání odvolacích námitek žalobce, pokud stěžovatel v napadeném rozhodnutí konstatoval, že je ze správního spisu zřejmé, že žalobce byl o všech rozhodných úkonech a svých právech vyrozuměn. Stěžovatel konkrétně uvedl, že žalobce byl o svých právech poučen v předvolání k ústnímu jednání.

[11] Důvody, pro něž krajský soud zrušil rozhodnutí stěžovatele, tudíž neobstojí, jelikož žalobce o svých právech ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu poučen byl a stěžovatel na jeho související námitku přezkoumatelně reagoval.

[12] Další námitky stěžovatele směřují do roviny vazby, resp. hranice mezi přestupkem řidiče a přestupkem provozovatele vozidla. Konkrétně brojí proti tomu, že by měl správní orgán povinnost v rámci řízení o přestupku provozovatele vozidla dle § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu šetřit skutkový stav přestupku řidiče vozidla, jelikož § 125f odst. 2 písm. b) zákona o silničním provozu stanoví toliko to, že provozovatel za přestupek odpovídá, pokud *porušení povinností řidiče nebo pravidel provozu na pozemních komunikacích vykazuje znaky přestupku podle tohoto zákona*.

[13] V nyní projednávané věci byl provozovatel vozidla (žalobce) pasivní až do ústního jednání, na kterém jeho zmocněnec městskému úřadu sdělil, že spolu s žalobcem vyslechli řidiče vozidla, který je jim znám, a ten jim sdělil, že v měřeném úseku rychlost zvýšil, protože musel umožnit bezpečný a plynulý průjezd vozidlu s právem přednostní jízdy ve smyslu § 41 odst. 7 zákona o silničním provozu. Řidič tedy podle zmocněnce žalobce jednal v krajní nouzi, jež podle § 24 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky vylučuje protiprávnost jeho jednání. Tuto svou argumentaci zopakoval žalobce též ve vyjádření ke kasační stížnosti.

[14] Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem i se správními orgány, že tato argumentace nezprošťuje žalobce odpovědnosti za přestupek provozovatele vozidla. Je tomu tak proto, že verze žalobce není podložena a nelze ji objektivně prokázat, pokud

pokračování

žalobce totožnost řidiče, jehož navíc zná, neprozradí správnímu orgánu. Vedle toho Nejvyšší správní soud již dovodil, že taková argumentace není způsobilá zvrátit závěr o objektivní odpovědnosti žalobce za přestupek provozovatele vozidla § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu. Zákon o silničním provozu totiž stanoví, že protiprávní jednání (neznámého) řidiče musí vykazovat (toliko) znaky přestupku (tj. objektivní stránku skutkové podstaty přestupku). Krajiní nouze jako okolnost vylučující protiprávnost, které se žalobce dovolává, je upravena v zákoně o odpovědnosti za přestupky a vztahuje se nikoli k provozovateli, ale k řidiči, který měl přestupek spáchat (resp. znaky přestupku naplnit). Argumentace krajiní nouzí by proto mohla být úspěšná toliko v řízení o spáchání přestupku řidičem vozidla, které však již bylo odloženo (k tomu viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. listopadu 2016 č. j. 8 As 156/2016-35, ze dne 24. května 2017 č. j. 3 As 114/2016-46 nebo ze dne 25. září 2019 č. j. 6 As 128/2019-14). S ohledem na uvedené rozsudky, z nichž zřetelně vyplývá popsáný závěr, Nejvyšší správní soud dodává, že stěžovateli nepřisvědčuje v tom, že tato otázka není judikaturou dostatečně vyložena.

IV. Závěr a náklady řízení

[15] Nejvyšší správní soud tedy ze shora uvedených důvodů shledal kasační stížnost důvodnou, a proto rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.), v němž bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[16] Pokud se týče požadavku stěžovatele, aby mu byla přiznána náhrada nákladů řízení před krajským soudem, Nejvyšší správní soud k tomu jenom stručně podotýká, že judikatura zásadně omezuje náhradu nákladů řízení, kterou lze přiznat procesně úspěšnému správnímu orgánu, na náklady přesahující rámec běžné úřední činnosti (viz např. rekapitulaci předmětné judikatury v bodech 17–22 usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. března 2015 č. j. 7 Afs 11/2014-47, č. 3228/2015 Sb. NSS). Stěžovatel přitom nijak nedoložil a ze soudního spisu nijak nevyplývá, že by činil nějaký úkon nad rámec běžné úřední činnosti, neboť zcela standardně vystupoval jako žalovaný v řízení o žalobě a nyní jako stěžovatel v řízení o kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud proto nevidí důvod k přiznání náhrady nákladů stěžovateli, nadto podle § 110 odst. 3 s. ř. s. krajský soud v novém rozhodnutí rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti. Nastanou-li jiné okolnosti po vrácení věci krajskému soudu, může je zohlednit při rozhodování o náhradě nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. června 2022

JUDr. Tomáš Langášek, LL.M.
předseda senátu